

Regionale strategie voor klimaatadaptatie

Actualiteiten en uitdagingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Pascale Van der Plancke
Leefmilieu Brussels

PRESENTATIE VAN DE SPREKER

Pascale VAN DER PLANCKE behaalde een licentie in de rechten aan de Katholieke Universiteit Leuven (1995). Ze ontwikkelde expertise op het gebied van ruimtelijke ordening, stedenbouw en erfgoed bij de Balie van Brussel (advocatenkantoor Janson, 1996–2004) en binnen een Brusselse ministeriële kabinet (2004–2008).

Sinds 2011 werkt ze bij Leefmilieu Brussel. Ze vervulde daar jarenlang de functie van jurist met als thema klimaat. Sinds 2013 is ze projectverantwoordelijke op het gebied van klimaat en klimaatadaptatie. Momenteel coördineert ze de strategie voor aanpassing aan klimaatverandering van het komende Brusselse Plan voor Lucht, Klimaat en Energiebeheersing (LKEP, 2027).

Daarnaast is ze verantwoordelijk voor de relaties tussen **Leefmilieu Brussel** en het **Comité van Klimaatdeskundigen**, evenals voor de coördinatie van de opvolging van diens aanbevelingen. Leefmilieu Brussel werkt momenteel aan een nieuwe gewestelijke strategie voor klimaatadaptatie, die in 2027 in werking zal treden via de adoptie van drie nieuwe plannen: het nieuwe Brusselse Plan voor Lucht, Klimaat en Energiebeheersing (LKEP), het nieuwe Waterbeheerplan (WBP) en het nieuwe Natuurplan (Renature plan). Het volgende BLKEP zal de overkoepelende structuur van deze strategie vormen: het zal de strategische visie en de hoofddoelstellingen van het Gewest op het gebied van klimaatadaptatie bepalen, en de maatregelen vastleggen om deze te bereiken — inclusief de integratie van adaptatiemaatregelen uit het nieuwe Waterbeheerplan en het Natuurplan, en de ontwikkeling van aanvullende aanpassingsmaatregelen.

Vandaag zal Pascale de hoofdlijnen van deze strategie presenteren, na een korte uiteenzetting van de adaptatie-uitdagingen voor het Gewest en een overzicht van enkele recente kerngegevens.

DOELSTELLINGEN VAN DE PRESENTATIE

Presenteren:

- het **nieuwe strategische kader inzake aanpassing** aan de klimaatverandering dat door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest **tegen 2027** zal worden ingevoerd
- de **belangrijkste uitdagingen** ervan
- De aanpak “**wijk**”- en “**gebouw**”-niveau”

INHOUDSTAFEL

I. Inleiding

- de nieuwe regionale adaptatiestrategie tegen 2027: het strategisch kader

II. Uitdagingen van klimaatadaptatie op het niveau van het Gewest

- Enkele kerngegevens en actualiteiten

III. Nieuwe regionale strategie voor aanpassing aan de klimaatverandering (2027)

IV. Conclusies

I. DE REGIONALE ADAPTATIESTRATEGIE TEGEN 2027

Het strategisch kader

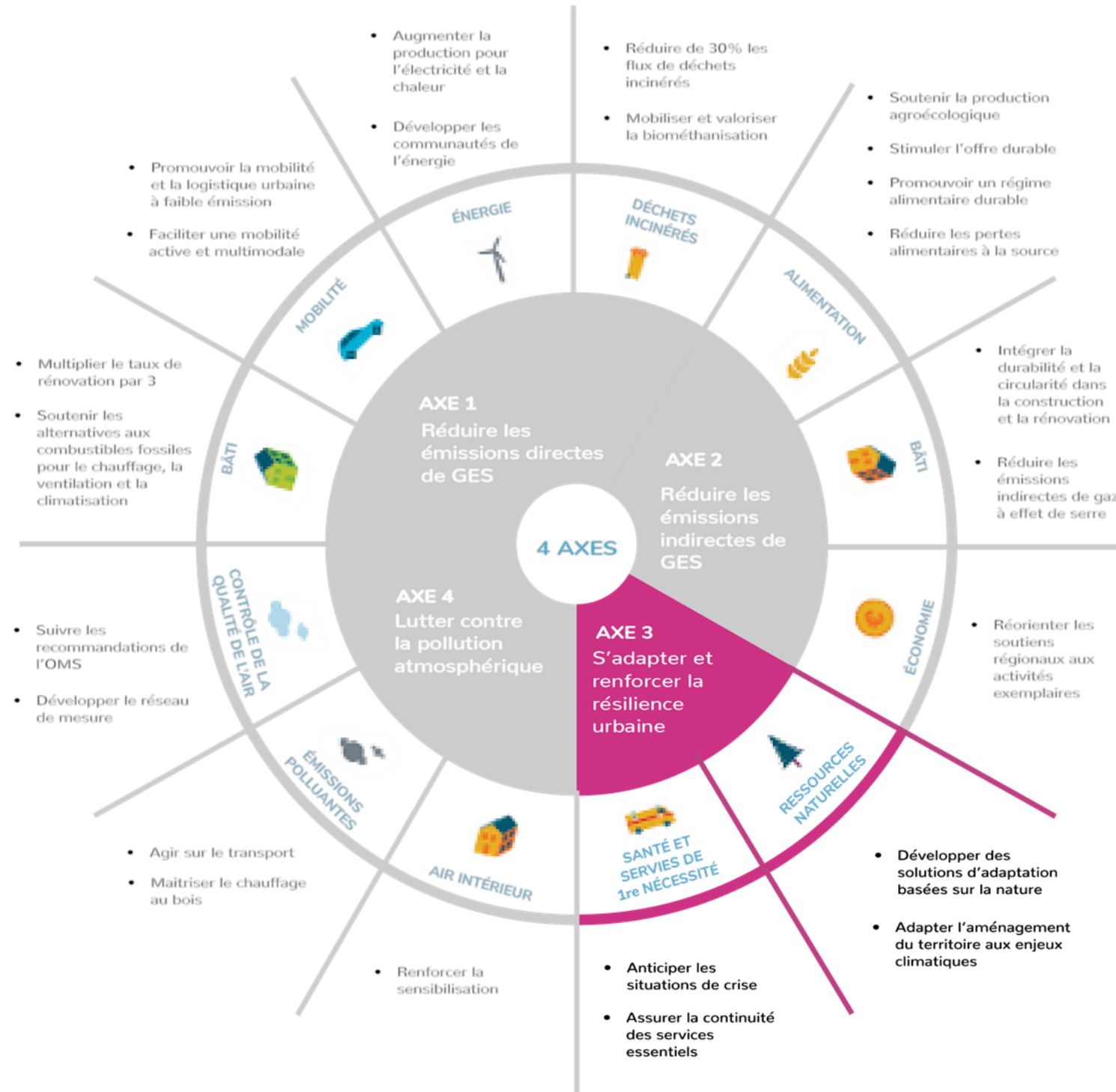
I. DE REGIONALE ADAPTATIESTRATEGIE TEGEN 2027: HET REGELGEVENDE KADER

Drie belangrijke plannen inzake adaptatie zullen in 2027 door het Gewest worden aangenomen

- het nieuwe Gewestelijk Lucht-Klimaat-Energieplan (LKEP)
- het nieuwe Waterbeheerplan (WBP)
- het nieuwe Natuurplan: Renature

I. DE REGIONALE ADAPTATIESTRATEGIE TEGEN 2027: HET KADER

Het LKEP bepaalt de strategische visie voor aanpassing op het niveau van het Gewest

→ het stelt de grote doelstellingen van het Gewest op het gebied van aanpassing vast

→ het plant de maatregelen die nodig zijn om deze doelstellingen te bereiken :

- integratie van aanpassingsmaatregelen van het Natuurplan (Renature) en het WBP
- nieuwe maatregelen

II. UITDAGINGEN VAN KLIMAATADAPTATIE IN HET BHG

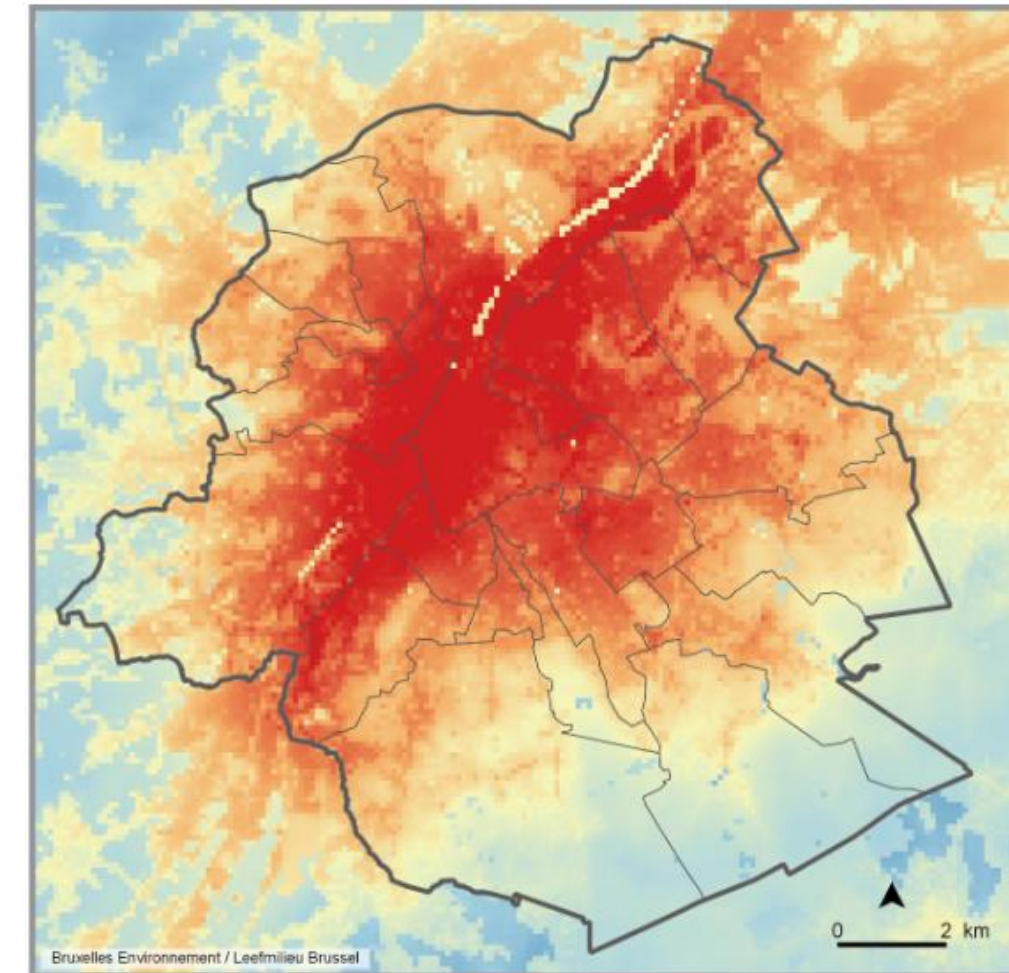
Enkele kerngegevens en actualiteiten

I. UITDAGINGEN VAN AANPASSING IN HET BHG

Herinnering aan de belangrijkste klimaatrisico's voor het BHG

- **Overstromingsrisico**
 - Periodes van **droogte**
 - Risico's verbonden aan **hoge temperaturen** en **stedelijke hitte-eilanden (UHI – Urban Heat Islands)**
 - Kwetsbaarheid van natuurlijke
 - Kwetsbaarheid van de bevolking: een belangrijk vraagstuk voor de volksgezondheid
- « In 2035 zullen de effecten van verstedelijking op de temperatuur vergelijkbaar zijn met die van de opwarming van het klimaat» (KMI, Klimaatrapport 2020)

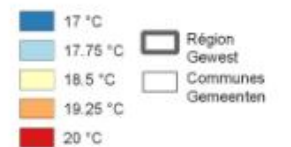

Cartographie des îlots de fraîcheur dans la Région de Bruxelles-Capitale

Cartografie van de koelte-eilanden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Température moyenne à 2m durant tous les mois d'été (juin-août) de la période 1987-2016

De gemiddelde 2m lucht temperatuur tijdens alle zomermaanden (juni-augustus) van de periode 1987-2016

Fond de plan / Achtergrond :
Brussels UrbIS 800 - CIRB-CIBG
© IGN-NGI

Herinnering aan de principiële oplossingen

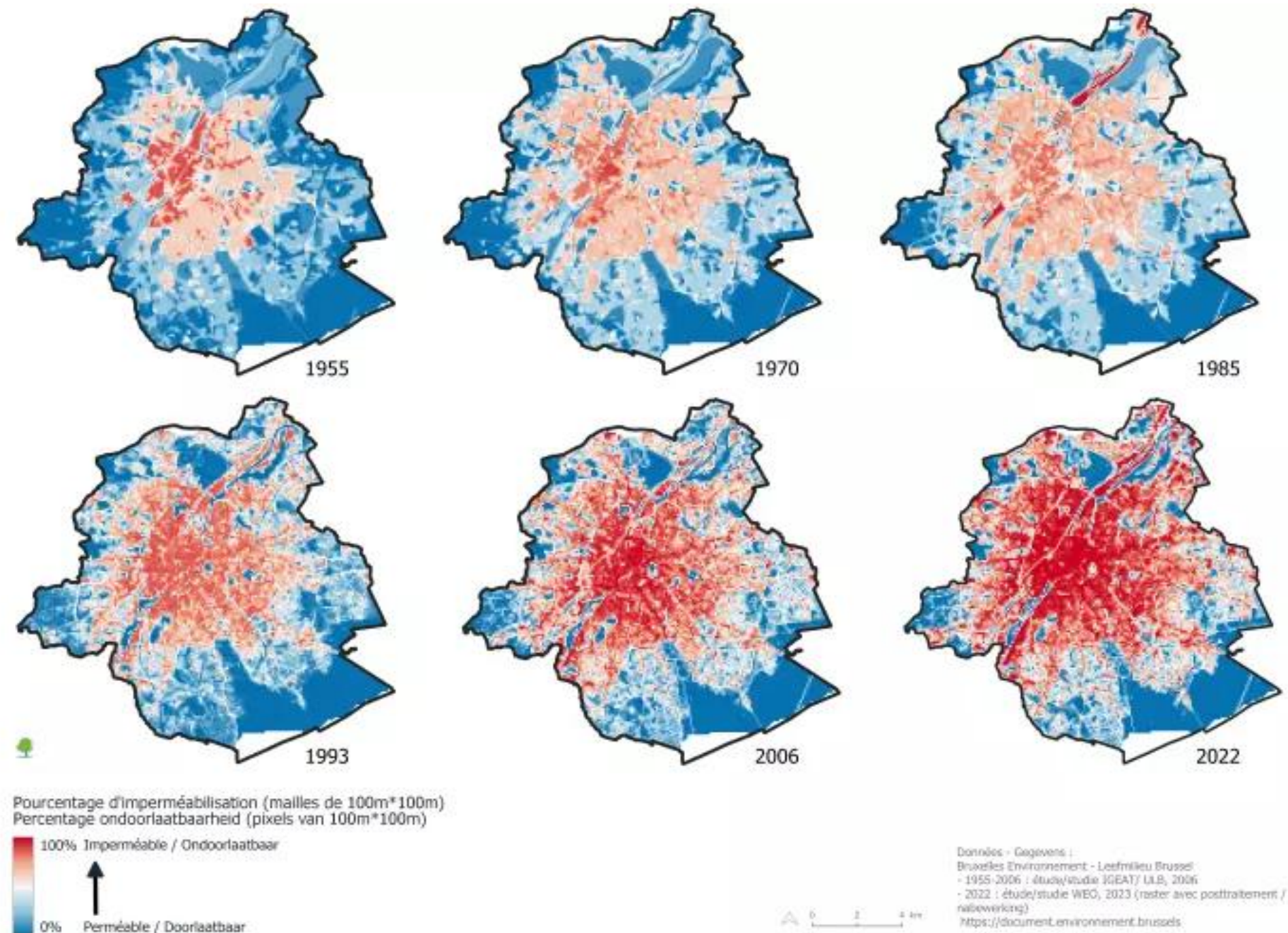
- Ontverstening / niet-verhardingsgraad van de bodem
- Behoud van levende bodems
- Vergroening en inzet van natuurgebaseerde oplossingen op alle schaalniveaus – versterking van het groene en blauwe netwerk

I. UITDAGINGEN VAN AANPASSING IN HET BHG

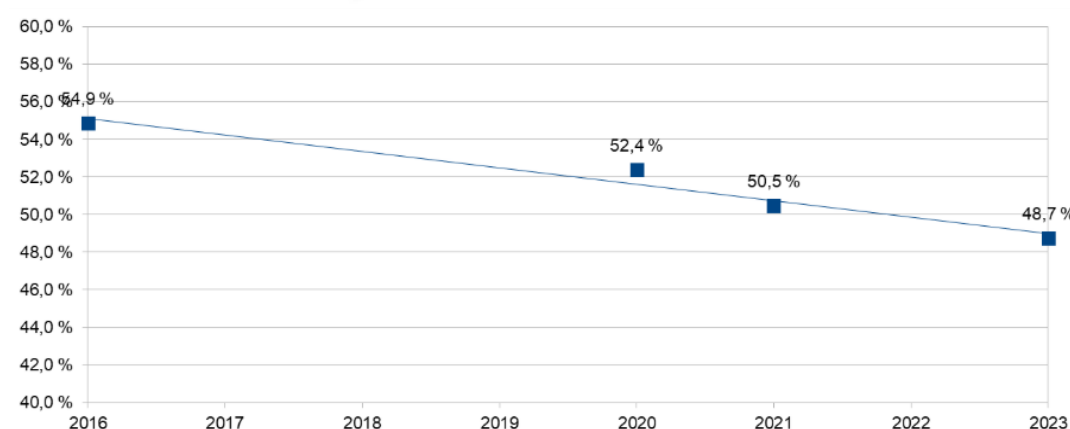
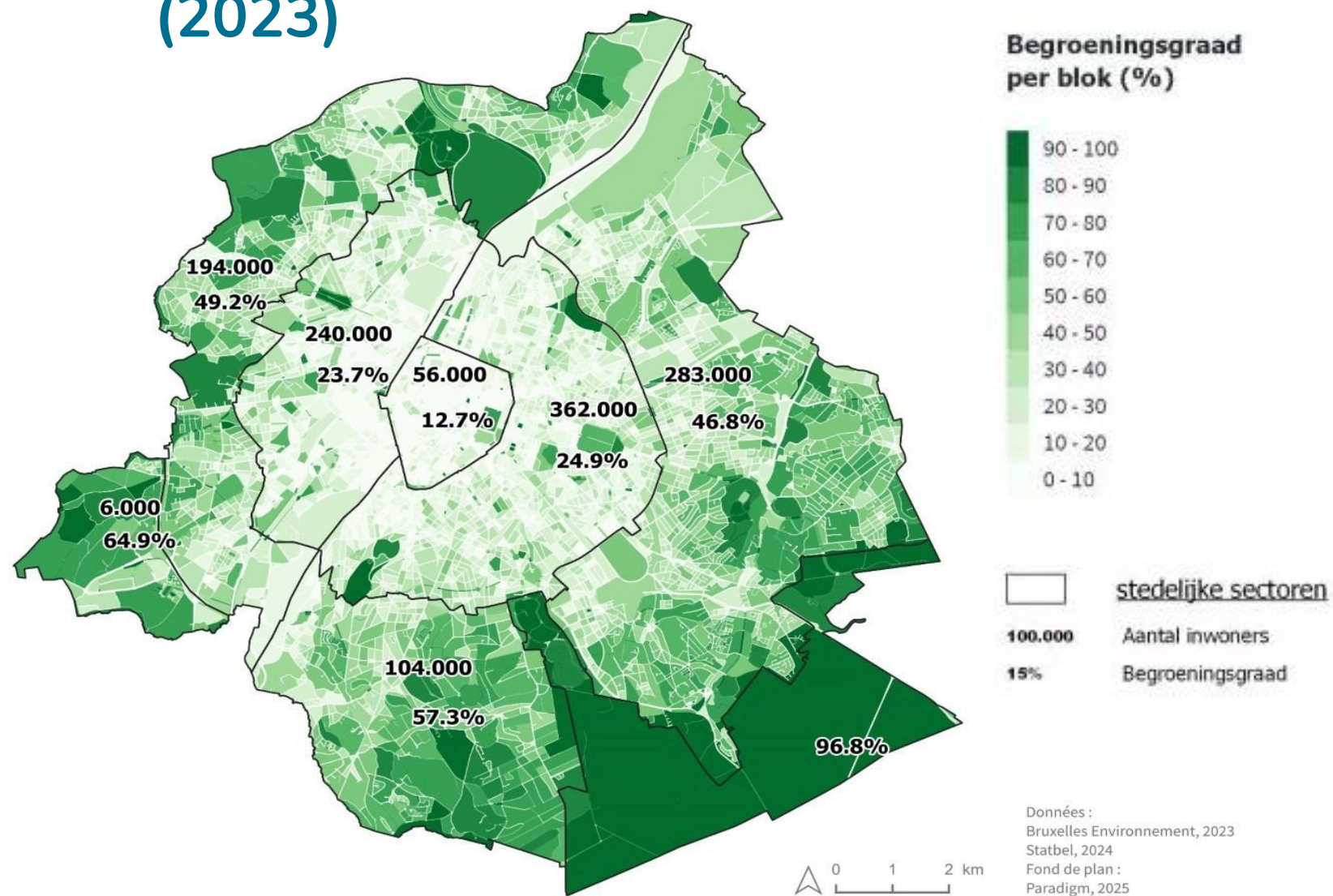
Verhardingsgraad van het BHG – gegevens 2022

- **Meer dan de helft van het Gewest verhard**
 - 53% in 2022
 - 15 van de 19 gemeenten hebben meer dan de helft van hun oppervlakte verhard
 - Afhankelijk van de gemeente: tussen 16 % en 91 % verhard oppervlak
 - Het centrum van Brussel: 93 % verhard
- **De verhardingsgraad van het Gewest neemt sinds 1955 voortdurend toe**
 - Verdubbeling sinds 1955
 - Lineaire toename sinds 1993

I. UITDAGINGEN VAN AANPASSING IN HET BHG

Groenbedekkingsgraad in het BHG (2023)

Commune	Groende kgraad (2023)
Watermael-Boitsfort	83,1
Uccle	68,5
Auderghem	68,4
Woluwe-Saint-Pierre	60,1
Ganshoren	49,4
Jette	49,1
Woluwe-Saint-Lambert	46,2
Berchem-Sainte-Agathe	45,1
Evere	44,2
Anderlecht	43,9
Bruxelles	38,7
Koekelberg	31,9
Molenbeek-Saint-Jean	31,9
Forest	31,4
Ixelles	29,5
Schaerbeek	28,9
Etterbeek	23,6
Saint-Josseten-Noode	17,0
Saint-Gilles	16,2

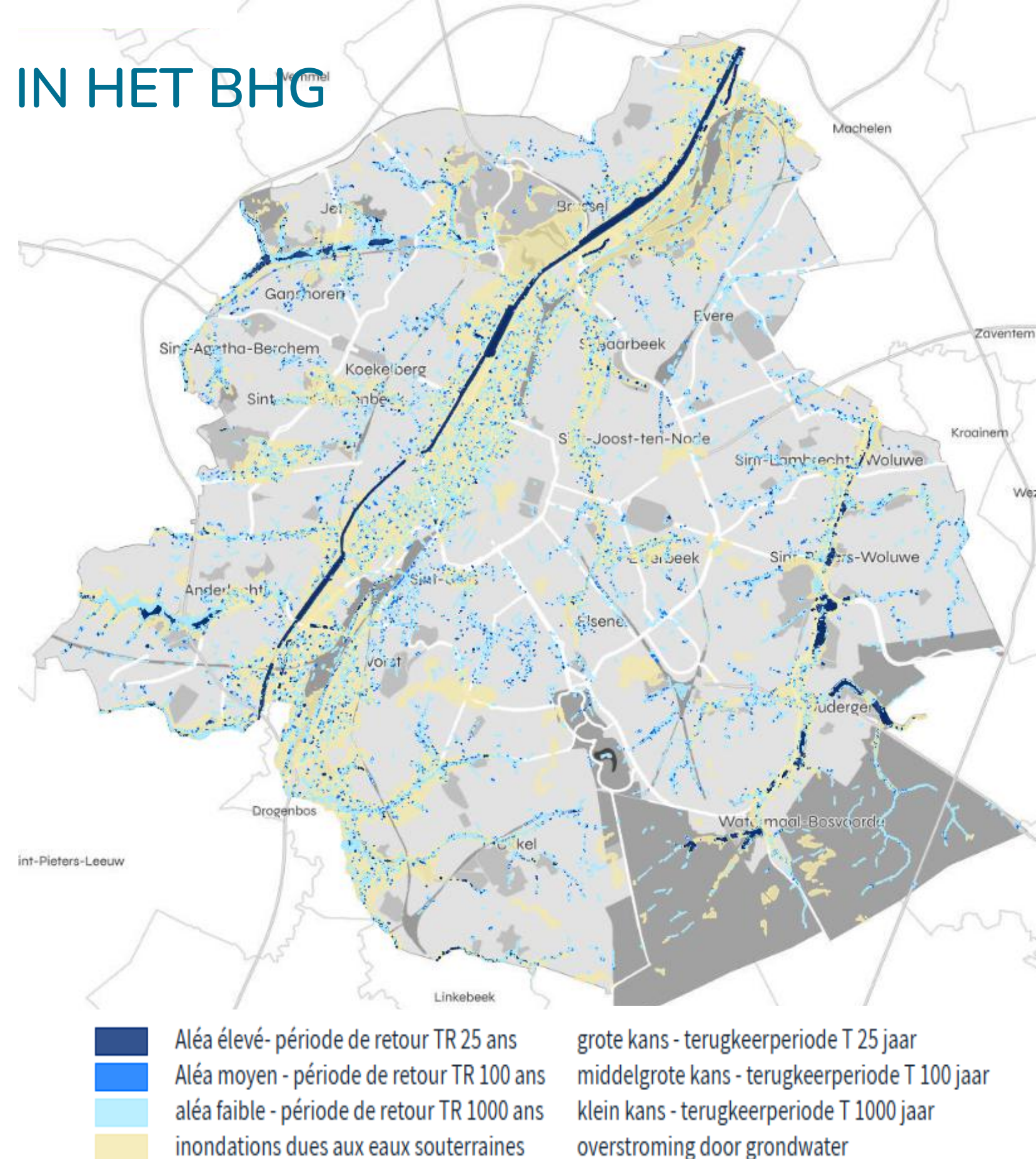
- **48,7 % van het Brussels grondgebied is bedekt met vegetatie (2023).**
 - 42,6 % zonder de Zoniënwood en het Ter Kamerenbos mee te rekenen
 - Tegenstelling tussen de centrale wijken en de perifere gebieden
 - Uitschuiving van de verhardingszones langs het kanaal waar industrie en productieve ruimtes liggen.
 - Slechts 4 gemeenten in het zuidoosten (Watermaal-Bosvoorde, Ukkel, Auderghem en Sint-Pieters-Woluwe) hebben een groendekkingsgraad van meer dan 50 %
- **Algemene daling van de groendekkingsgraad tussen 2016 en 2023**

I. UITDAGINGEN VAN AANPASSING IN HET BHG

Nieuwe kaart van overstromingsrisico's
2025 - verschijnt vóór 22/03/26

- **Kwantitatieve benadering**, volledig gebaseerd op hydraulische simulaties.
- **Biedt een risico-indicator** op: “laag”, “gemiddeld” en “hoog”, gebaseerd op de terugkeertijd van regenval
- **Maakt onderscheid tussen 4 oorzaken van overstromingen in het BHG:**
 - overstroming van waterlopen,
 - afstromend regenwater,
 - terugslag vanuit riolen
 - opstijgend grondwater

I. UITDAGINGEN VAN AANPASSING IN HET BHG

Nieuwe kaart van overstromingsrisico's 2025 - verschijnt vóór 22/03/26

Voor elke overstromingsoorzaak worden de waterhoogtes en stroomsnelheden geleverd voor verschillende terugkeertijden van regenval per oorzaak

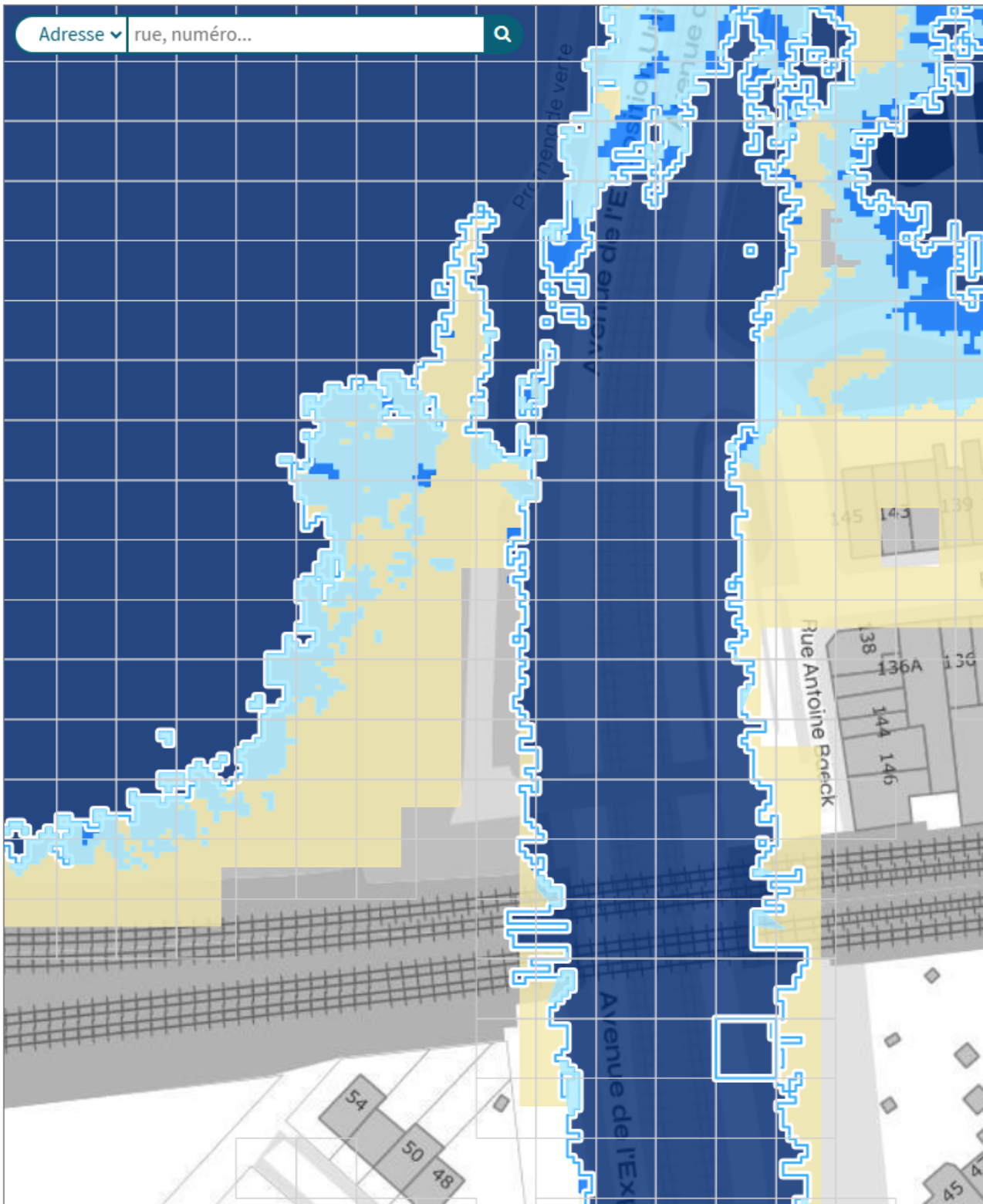
Caractéristiques d'aléa d'inondation (html en test 2025)

264612

Aléa maximal	aléa élevé - période de retour TR 25 ans
Type	Profondeur de l'eau et aléa
Pluvial	+/-40 cm - aléa moyen (TR100) +/-70 cm - aléa faible (TR1000)
Fluvial	+/-160 cm - aléa élevé (TR25) +/-170 cm - aléa moyen (TR100) +/-210 cm - aléa faible (TR1000)
Eau souterraine	risque d'inondation en sous-sol (profondeur de la nappe +/- 0 m)
Egout	*Risque de refoulement d'eau dans les sous-sols - aléa élevé (TR25) *Risque de refoulement d'eau dans les sous-sols et en voirie - aléa moyen (TR100)

[Solutions](#)

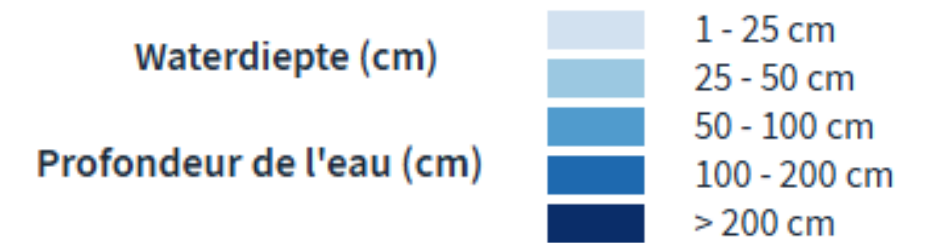
geodata.environnement.brussels > ATLAS

I. UITDAGINGEN VAN AANPASSING IN HET BHG

Nieuwe kaart van overstromingsrisico's

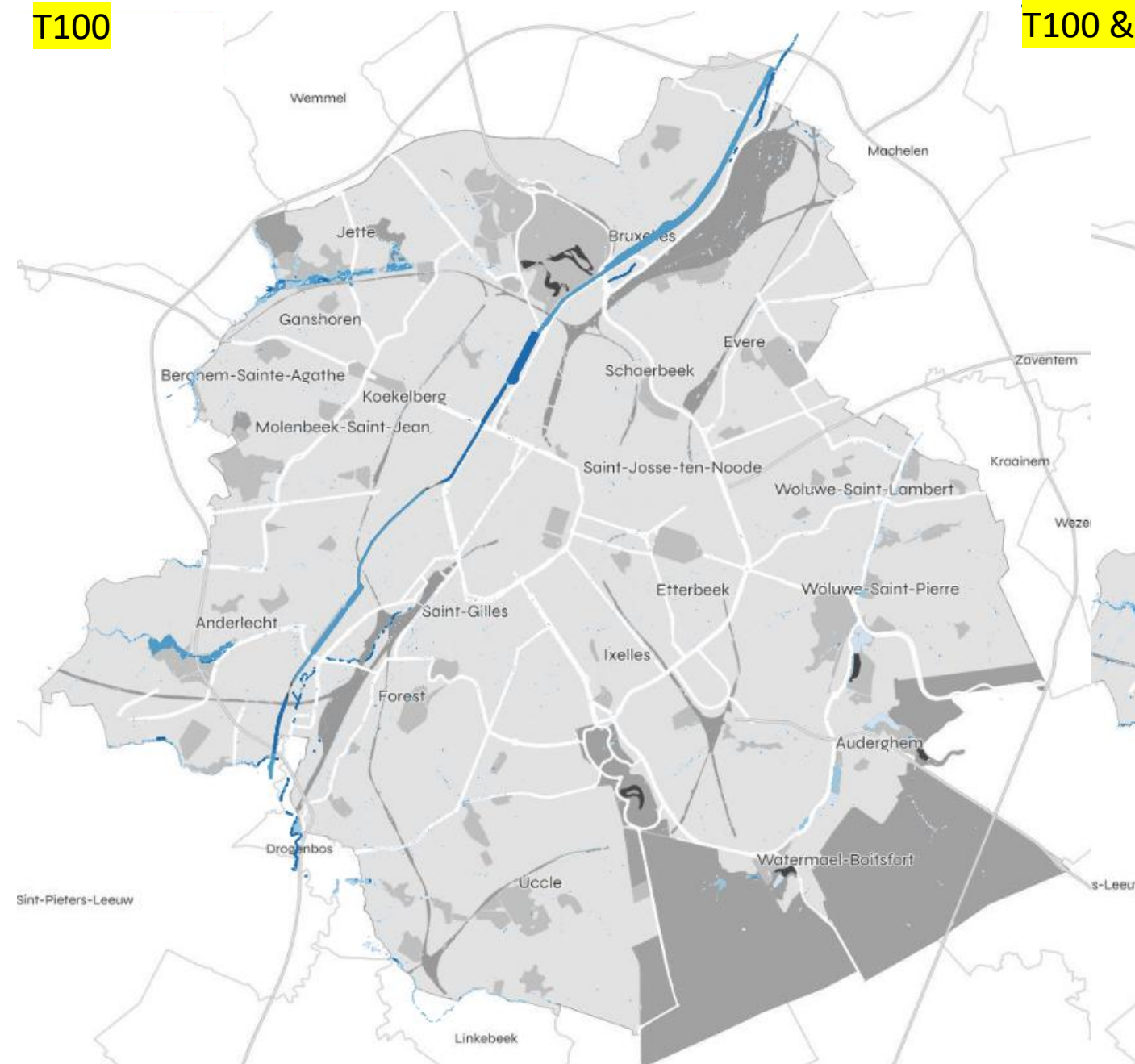
2025 - verschijnt vóór 22/03/26

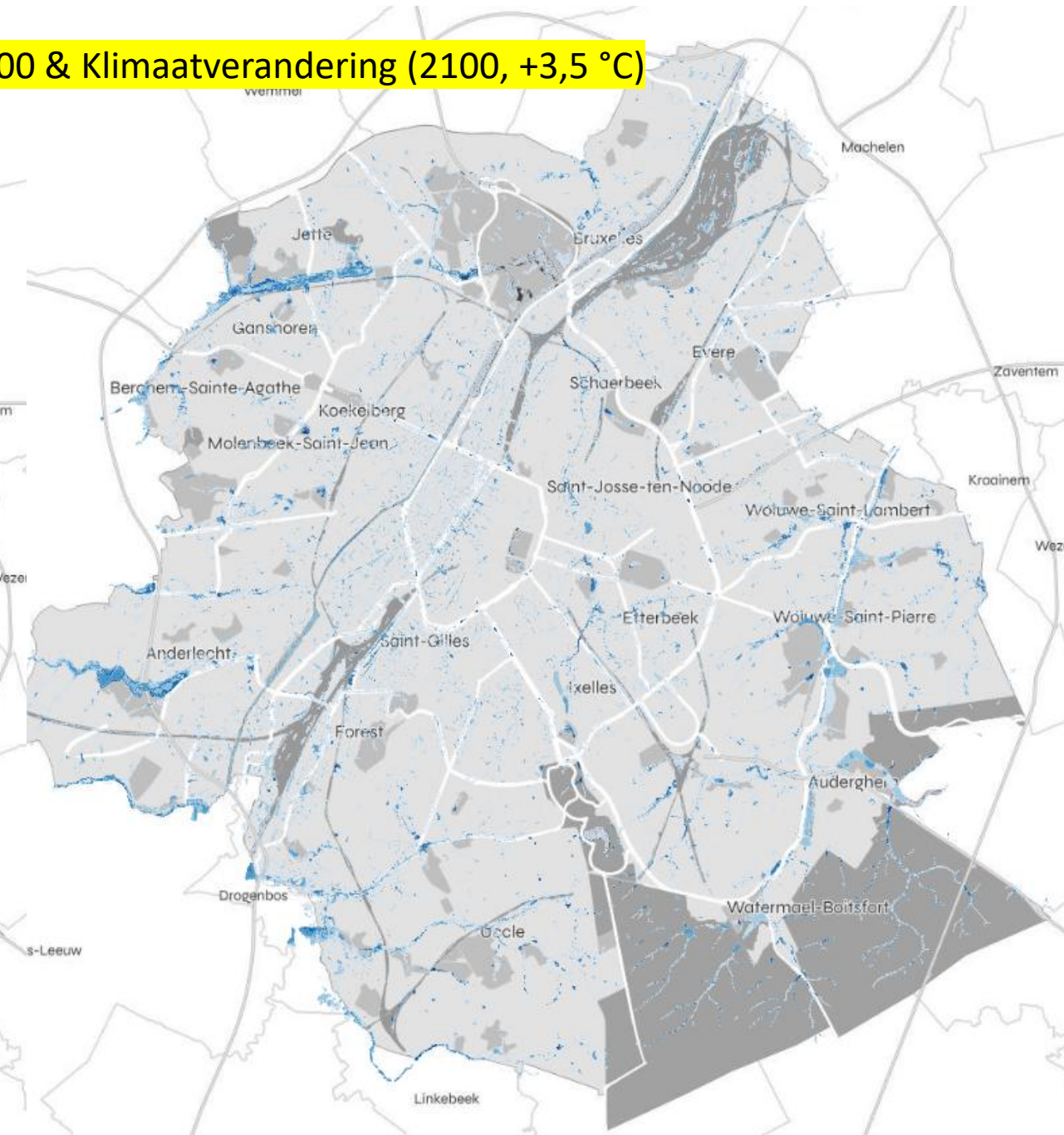
Integratie van een klimaatverandering sscenario

- Voor overstroming van waterlopen en afstroming
- Voor een regenval met TR100 in 2100, gebaseerd op het regen-scenario “hoog scenario” van de KULeuven (worst case; +2,5° tot +3,5°C)

T100

T100 & Klimaatverandering (2100, +3,5 °C)

I. UITDAGINGEN VAN AANPASSING IN HET BHG

Nieuwe Bodemrichtlijn - Richtlijn (EU) 2025/2360 van 12 november 2025 betreffende het toezicht op en de veerkracht van bodems

Good Soil

Algemeen doel (artikel 1)

Het bereiken van een goede gezondheid van de bodems tegen 2050 zodat ze meerdere ecosysteemdiensten kunnen leveren op een voldoende schaal om onder andere, "**de effecten van klimaatverandering voorkomen en beperken** en van het verlies aan biodiversiteit, **de veerkracht tegen natuurrampen en voedselzekerheid te vergroten**".

Het gaat erom de sponsfunctie van de bodem te versterken om de kwetsbaarheid van het Gewest voor **overstromings- en droogterisico's** te verminderen en het effect van **stedelijke hitte-eilanden** op ons grondgebied te beperken.

Omzetting in Brussels recht – transponeringstermijn: december 2028

Sinds 2019 heeft het Gewest een geïntegreerde bodembeheerbenadering opgezet en toegepast via de **Good Soil-strategie**. Deze strategie kan dan ook dienen als basis voor de omzetting van de Bodemrichtlijn in het BHG.

III. NIEUWE REGIONALE ADAPTATIESTRATEGIE IN HET BHG – 2027

Natuurplan (Renature) – WBP –
LKEP : wijk- en gebouwgerichte aanpak

III. NIEUWE REGIONALE ADAPTATIESTRATEGIE IN HET BHG – 2027

Juridische basis

- Natuurordonnantie van 2012, zoals voor het Natuurplan 2016–2026
- EU-verordening nr. 2024/1991 van 24 juni 2024 betreffende natuurherstel

Adoptieproces (lopend)

- Eerste lezing door de Regering in maart/april 2026 en definitieve goedkeuring midden 2027

Belangrijkste strategische doelstellingen “aanpassing aan klimaatverandering”

- Bijdrage aan de doelstellingen van de EU-verordening

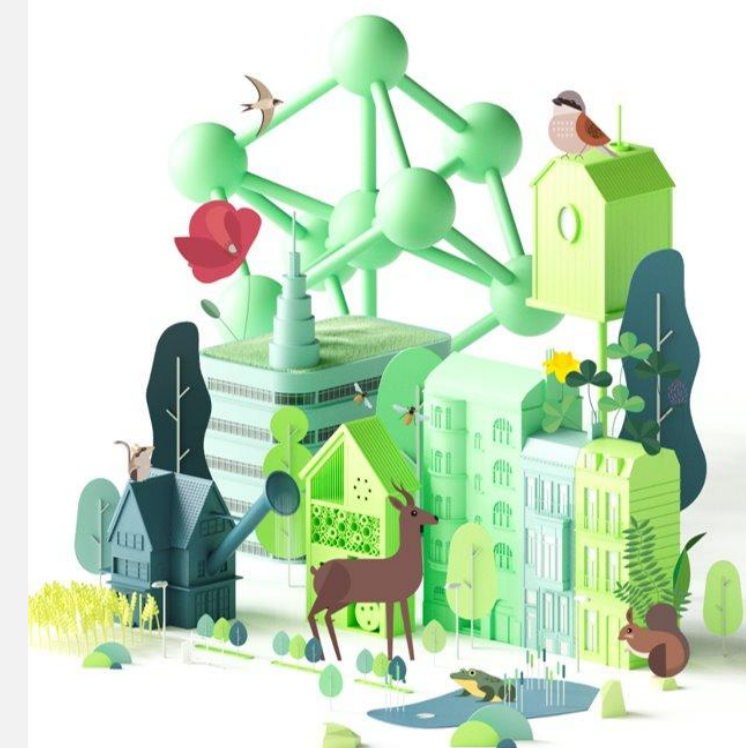
Herstellen van **stedelijke** ecosystemen: vergroende oppervlakken, boomkappen
Bijdragen aan het planten van **3 miljard bomen**

- Voortzetting van de strategische doelstellingen van het Plan Nature 2016

Voorkomen van degradatie van ecosystemen, bescherming van bestaande sites
De stad vergroenen” om zich aan te passen aan klimaatverandering (wegen, openbare ruimtes en gebouwen

Toegang tot natuur voor iedereen garanderen

NATUURPLAN RENATURE 2027

III. NIEUWE REGIONALE ADAPTATIESTRATEGIE IN HET BHG – 2027

WATERBEHEERPLAN

Implementatie van het
WATERBEHEERPLAN 2022-
2027 (3de)

Oppervlakte
waterkwaliteit

Kwaliteit-
kwantiteit
grondwater

Bescherm
de zones

Sociaal-
economisch

Aanpassing aan
klimaatverandering

Water in de
leefomgeving

Water als
hulpbron

Coördinatie

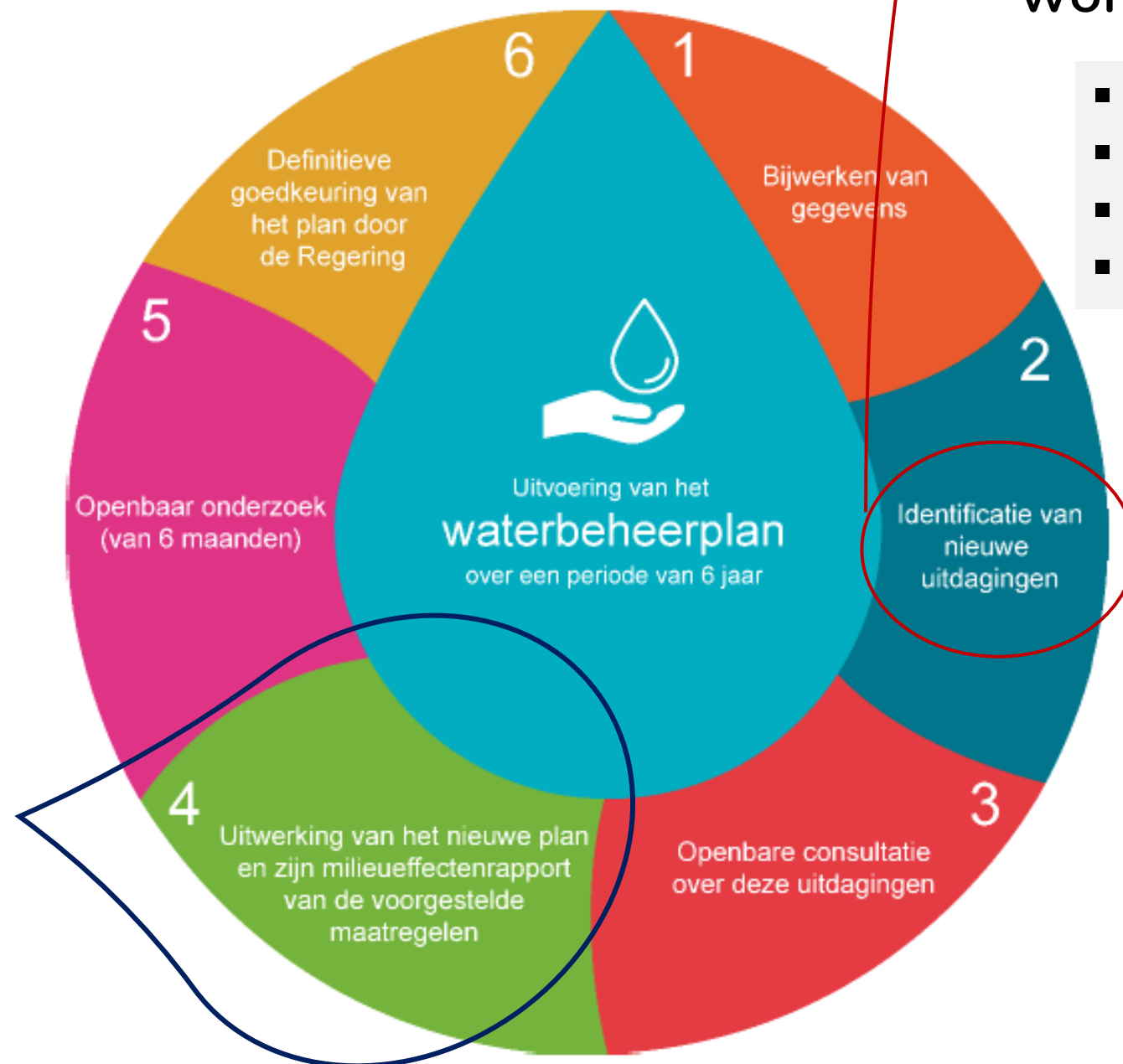

III. NIEUWE REGIONALE ADAPTATIESTRATEGIE IN HET BHG – 2027

WATERBEHEERPLAN

**Opstelling van het
WATERBEHEERPLAN
2028-2033 (4de)**

WIJ ZIJN HIER

BELANGRIJKE VRAAG Nr.5

Hoe kunnen de maatregelen voor mitigatie en aanpassing aan de klimaatverandering het beste worden ondersteund en begeleid?

- Ontverstening van de bodem
- Vergroening
- Inrichting van de openbare ruimte
- Aanpassing van het rioleringsnetwerk

III. NIEUWE REGIONALE ADAPTATIESTRATEGIE IN HET BHG – 2027

LUCHT-KLIMAAT-ENERGIEPLAN 2027

Aanvullende adaptatiemaatregelen ontwikkeld door het LKEP, gestructureerd rond verschillende uitdagingen en doelstellingen

Hitte en stedelijke hitte-eilanden (SHE)

“Hitte is de ernstigste en meest urgente klimaatrisicofactor voor de menselijke gezondheid”(AEE)

Belang voor gezondheid en welzijn staat centraal in de prioriteiten van het plan

- Beschermen van de bevolking tegen extreme hitte
- Aanpakken van stedelijke hitte-eilanden en hitte in de stad

- Het waarorgen van Zomercomfort in gebouwen - Acties op het gebouw zelf én de directe omgeving
- Het verminderen van negatieve impact van gebouwen op stedelijke hitte-eilanden en microklimaat - Bijvoorbeeld door geschikte materialen voor gevels of koelsystemen te kiezen
- Het waarborgen van toegang tot koele plekken voor alle inwoners - Bijvoorbeeld via groene zones of van nature koele gebouwen in de buurt

III. NIEUWE REGIONALE ADAPTATIESTRATEGIE IN HET BHG – 2027

LUCHT-KLIMAAT-ENERGIEPLAN 2027

Aanvullende aanpassingsmaatregelen ontwikkeld door het LKEP, gestructureerd rond verschillende uitdagingen en doelstellingen

Belang van het mobiliseren van alle actoren om tot actie over te gaan

Bouwprofessionals, ruimtelijke planners, gemeenten, regionale administraties, particulieren

Versterken van het vermogen van alle actoren om adaptieve oplossingen te implementeren

- Gerichte opleidingen
- Beschikbaar stellen van concrete tools of versterking van bestaande tools (momenteel in overweging in relatie tot de GRO-duurzaamheidsmeter en het zomercomfort in gebouwen)
- Bewustmaking / sensibilisering

III. NIEUWE REGIONALE ADAPTATIESTRATEGIE IN HET BHG – 2027

LUCHT-KLIMAAT-ENERGIEPLAN 2027

**Belang van actie op
wijkniveau om het
Gewest aan te passen
aan
de
klimaatverandering**

Strategisch schaalniveau voor adaptatie: stedelijke vorm, percentage onverharde grond, ligging van gebouwen, vegetatieve continuïteit, enz.

Aanvullende aanpassingsmaatregelen ontwikkeld door het LKEP, gestructureerd rond verschillende uitdagingen en doelstellingen

Promotie van de [be.sustainable-aanpak](#)

- Doelstelling: de professionele praktijken doen evolueren om de klimaatuitdagingen, stedelijke veerkracht en duurzaamheid beter te integreren
- Oprichters / partners : Leffmilieu Brussels, Perspective, BMA, Urban, MSI, Citydev en BGHM

III. NIEUWE REGIONALE ADAPTATIESTRATEGIE IN HET BHG – 2027

LUCHT-KLIMAAT-ENERGIEPLAN 2027

Aanvullende aanpassingsmaatregelen ontwikkeld door het LKEP, gestructureerd rond verschillende uitdagingen en doelstellingen

Belang van actie op wijkniveau om het Gewest aan te passen aan de klimaatverandering

Promotie van de be.sustainable-aanpak

- Geïntegreerde en transversale aanpak
- Dienstverlening via De Facilitator Duurzame Wijken: begeleiding, opleidingen, bezoeken, conferenties, communicatie
- Online beschikbaarheid van het COMPASS-instrument, geüpdatet in 2024 om klimaatuitdagingen beter te integreren)
- Doelpubliek: professionals in stedelijke ontwikkeling (actoren uit de publieke en private sector)

TE ONTHOUDEN VAN DE PRESENTATIE

- **2027** - versterking van de adaptatiestrategie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest via de goedkeuring van 3 nieuwe plannen: Lucht Klimaat Energie Plan, Natuurplan (Plan Renature) en Waterbeheerplan
- Belang van actie op wijk- en gebouwniveau ondernemen om de stad te verkoelen, het SHE-fenomeen (stedelijk hitte-eiland) te verminderen en de andere gevolgen van klimaatgevaren te beperken
- Noodzaak om de kwestie van zomers thermisch comfort in gebouwen beter te integreren in alle bouw- of renovatieprojecten, evenals in alle stedelijke ontwikkelingsprojecten
- Belang van de impact van bebouwing op het SHE-fenomeen beperken

TOOLS, WEBSITES, BRONNEN

- [PLAN RÉGIONAL AIR- CLIMAT-ENERGIE](#) | [LUCHT-KLIMAATENERGIEPLAN](#)
- [PLAN DE GESTION DE L'EAU DE LA RÉGION](#) | [WATERBEHEERPLAN](#) 2022 – 2027
- [PLAN NATURE](#) | [NATUURPLAN](#) 2016-2020
- [Guide Bâtiment Durable](#) | [Gids Duurzame Gebouwen](#)
- [BE Sustainable](#) | [COMPASS Toolbox](#)
- [Renature website](#) ([Gebouwen en biodiversiteit: 6 opleidingen en 1 bezoek \(gratis\)](#))
- [Brusoil](#)
- [GRO tool](#)

CONTACT

Pascale VAN DER PLANCKE

***Coördinator van de adaptatiestrategie
van het LKEP 2027***

+32 2 5634233

pvanderplancke@environnement.brussels

Leefmilieu Brussels

<https://leefmilieu.brussels>

